

Antikvarisk
dokumentasjon
Solhaug skole
Byantikvaren i Bergen 2012

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR BYUTVIKLING,
KLIMA OG MILJØ

Forord

Denne dokumentasjonen er utarbeidet av Elin Finne og Inga Mc Carley Potter for Byantikvaren, februar 2012. Hensikten er å kartlegge Solhaug skoles verneverdier. Skolen er under kommunalt eierskap, og er en del av byens verneverdige bebyggelse. I tillegg til dokumentasjon er det gjort en analyse av byggets tilstand og nødvendige tiltak for eventuell oppussing. Bakgrunn for denne dokumentasjonen er at byggets nåværende brukere skal flyttes og nytt bruk av bygget vurderes.

Johanne Gillow
Konst. byantikvar
5.mars 2012

Innhold

Bygningen og parkens historie	6
Kronologisk oversikt	6
Eiendommens eiere	7
Gerdt Henrik Meyer Bruun (1873-1945)	7
Erik Grant Lea(1892-1979)	7
Bygningsbeskrivelse	8
Tilstandsanalyse av bygget	11
Nødvendige tiltak for bevaring av Solhaug skole	12
Verneverdier	14
Autentisitetsverdi	14
Representativitet/sjeldenhet	14
Miljøverdi	15
Identitetsverdi	15
Historisk kildeverdi	15
Oppsummering av bygningens verneverdier	15
Kilder	16
Historiske bilder	17

Bygningen og parkens historie

Hovedbygget ble oppført i 1899 for Gerdt Henrik Meyer Bruun. Han oppholdt seg i London, og sendte direktiver for hvordan han ønsket huset skulle oppføres. Målene ble oppgitt i alen, men byggherren tolket det som meter og oppførte et bygg som var en halv gang større enn opprinnelig tenkt.

I 1915 kjøpte Erik Grant Lea eiendommen, og flyttet inn sammen med sin kone, Hilda Constance Lea f. Connor, julen 1916. Bygget gikk da under navnet, Lea Hall. De fikk utvidet husets hage til en 40 måls stor park med planter, eksotiske tresorter, veier, utsiktsplasser, og et lite tjern med holme. Parken er i dag omtalt som Leaparken.

Kort tid etter kjøpte Lea nærliggende landarealer i retning Solheimsvannet, samt Finnbergåsen og store deler av Mindemyrene. Lea ønsket å bygge arbeiderboliger. Han fikk arkitekt Schumann Olsen til å utarbeide en reguleringsplan for Finnbergåsen inspirert av tidens hagebyidealer med en liten hage foran og kjøkkenhage på baksiden. Bergen kommune viste senere interesse for området, og etter påtrykk fikk de kjøpe området sammen med den private reguleringsplanen svært rimelig. Kommunen realiserte deretter deler av planen (se vedlagt reguleringsplan).

Som konsekvens av at Leas bedrifter gikk konkurs ble Lea Hall solgt til Bergen kommune. Lea oppholdte seg da i England, og hadde avtale med Bergens Kreditbank om at dersom det kom inn bud på eiendommen for over 450 000 kr hadde de klarsignal for salg. Kreditbanken hadde imidlertid pant i boligen, og trengte sårt pengene. Boligen ble av den grunn solgt 200 000 kr billigere enn avtalt. Etter retur til Norge flyttet Lea og konen til Gjølanger i Sogn og et liv som minnet lite om den luksus og sosietetslivet det var vant til ved Lea Hall. Etter å ha tapt kampen om å få lagt Norges første lærerhøgskole her, gjorde kommunen Lea Hall om til Solhaug skole. I midten av huset ligger en stor hall med galleri over, der familien Lea i sin tid hadde vinterhage (vedlagt bilde).

Rommene rundt denne hallen ble omgjort til undervisningslokaler, mens hallen ble nyttet til enklere gymnastikk. Da Fridalen skole åpnet ble skolens elever flyttet hertil, samtidig får Bergen folkeskole sin egen hjelpeskole på Solhaug, tiltenkt de svakeste elevene. Det innføres etter hvert andre opptaksvilkår ved skolen. På midten av 1970-tallet tas det inn elever med større psykiske- og adferdsvansker. Dette er medvirkende til at skolen i 1977 blir spesialskole for barn med adferdsvansker. I 1999 ble skolen til tross for store protester nedlagt, og bygget har fra 2004 blitt brukt av da Vinci Montessoriskole.

Kronologisk oversikt

- 1899 bygget for Gerdt Meyer Bruun
- 1915 solgt til Erik Grant Lea, som fikk anlagt den omkringliggende Leaparken
- 1917-1920 Lea kjøpte opp områden Finnbergåsen og Langhaugen med tanke på boligutbygging, og fikk arkitekt Schumann Olsen til å utarbeide en reguleringsplan for Finnbergåsen. Planen og landområdene ble solgt til Bergen kommune, som vedtok bebyggelsesplan for Finnbergåsen 08.04.1921 (vedlagt)
- 1922 Lea solgte Lea Hall og omkringliggende park til Bergen kommune
- 1922-1939 skole for 1.-4. klasse
- 1939-1977 Hjelpeskole for skolesvake
- 1977-1999 spesialskole for barn med adferdsvansker
- 2004 da Vinci Montessoriskole

Eiendommens eiere

Gerdt Henrik Meyer Bruun (1873-1945)

Bruun var politiker for partiet høyre, og handelsminister mellom 1920 og 1921.

I 1987 overtok han repslageriet etter sin far, Engelbrekt Christen Bruun. Grunnet at kommunen regulerte Sukkerhusengen til gater og bolighus ble virksomheten flyttet herfra til Årstad (dagens Fjøsangerveien 71) i 1899. Her var det og mulig å anvende gass og dampkraft, noe som var ulovlig i sentrum på grunn av brannfaren. Samme år fikk han oppført Villa Solhaug like i nærheten. Her bodde han med sin familie frem til 1915 (se vedlagte folketellinger og historiske forografier).

Erik Grant Lea (1892-1979)

Lea hadde på det meste 10 rederier, 3 forsikringsselskaper samt egen bank, og det ble sagt at alt han tok i ble til gull. Han var en av jobbetidens mest markante og myteomsuste skikkelser i Bergen. Mytene tilsa at han var verdens rikeste skipsreder, var gift med en indisk prinsesse som var i slekt med den russiske tsar. Han mistet alt han eide, og ble senere dampskipsekspeditør et lite sted i Sogn og fjordane. Realiteten skilte seg ikke mye fra mytene. Hans kone Hilda var verken prinsesse eller i slekt med den russiske tsar, men datteren til en sanitetsmajor og en indisk kvinne fra en velstående indisk handelsfamilie. Hun var vant til luksuriøse forhold. En tilværelse som Lea iherdig forsøkte å gjenskape for henne på Lea Hall.

Hilda Constance Lea

Leas selskaper gikk senere konkurs, og førte til at han mistet alt han eide, deriblant Lea Hall. Mens Lea hastet til England for å besøke sin syke og høygravide kone ble eiendommen solgt til underpris. Innboet ble senere auksjonert bort. Ekteparet tok da med seg sin datter Synnøve og flyttet til Gjølanger i Sogn og Fjordane. Der Lea blant annet drev med dampskipsekspedisjon.

Familien Leas vinterhage i hallen i senter av bygget

Bygningsbeskrivelse

Anlegget

Solhaug skole ligger i et parkområde (Leaparken), som opprinnelig tilhørte huset. Det ligger på en høyde med god sikt til omliggende område (Årstad, Fjøsangerveien, Løvstakken). Husets orientering er øst/vest med hovedinngang på østsiden og frontfasade mot vest. På sørsiden av eiendommen er det noen mindre bygninger, blant annet bryggestue og stall. samt et nyere grendahus.

Planløsning

Solhaug skole har en symmetrisk planløsning som går igjen over

de to etasjene, og er mer eller mindre rektangulær med to tårn på vestfasaden. De primære rommene (entre, hall, og sal) ligger i midten med så å si fri gjennomgang gjennom den øst vest liggende aksene. Spiseværelse, kjøkken, spiskammer, vaskerom samt andre sanitærrom ligger på nord siden av huset, mens salong, billardværelse osv ligger på sørsiden. Kjøkken og våtrom danner en østliggende nordfløy, mens på sørsiden danner et værelse en tilsvarende fløy. Hallen i sentrum av planet går over to etasjer med en balkong rundt rommet på annen etasje. Annen etasje består hovedsakelig av soveværelser, andre værelser og loft.

Fasader

Nordfasade

Byggets kledning er pløyd faspanel med alternerende stående og liggende panelet, der det liggende panel er staffpanel. Nordfasaden er asymmetrisk med et tårnbygg i vestenden og kjøkkeninngang i østenden. Kjøkkenfløyen i øst har en inngang til (vaskerom og kjøkken), med smale vinduer på hver side. Kjøkkendøren er trolig byttet ut på 60-tallet. Langs vestveggen er det store krysspostvinduer i første etasje. Der taket kommer ned over disse vindene er det takutstikk med profiler på taksperrene. På taket over senteret av nordfasaden er det tre takarker med ulike størrelser. De på høyresiden har lik størrelse, mens det til venstre er noe større. Alle takarkene har buede vinduer og en enkel utsmykning. Fra bilder ser vi at denne utsmykningen har vært noe mer kompleks med mønekryss og spir, typisk for sveitserstilen. Under gesimsen både på kjøkkenfløyen og på tårnoppbyggene, finner vi utskårne knekter. Taket er delvis saltak og delvis valmet. Over kjøkkenfløyen danner taket et valmtak, mens langs midtaksen av bygget er det et saltak med et stort takvindu som fører lys ned til hallen i midten av bygget. Taket er av lappeskifer. Både på kjøkkenfløyen og på tårnbygget er det listverk som skiller mellom etasjene, kjøkkenfløyen har stående panel mellom det dobbelte listverket, mens tårnet har liggende panel. Tårnet er oktagonalt

med et tilsvarende tak som ender i en flate med rekkverk av smijern. Helt i øst av nordfasaden er et uværsskuret bygget i nyere tid, da bygget ble brukt som skole.

Sørfasade

Sørfasaden er identisk med nordfasaden i form og utsmykning. De eneste variasjonene er mangel på kjøkkeninngang (den tilsvarende fløyen her er bare betegnet som værelse) samt at takarkene alle har lik størrelse. Bilder fra 1918 viser tilsynelatende at alle takarkene både på nord- og sørfasaden har lik størrelse.

Vestfasade

Vestfasaden danner fremsiden av huset. Den er symmetrisk med tårn på hver side og en fremskjøvet midtre front som kan minne om en tempelfasade. På første etasje er krysspostvinduene gjentatt, mens i annen etasje av tempelfasaden er det rundbuede vinduer symmetrisk plassert med ulike størrelser (størst i midten mindre på sidene). Midtstilt i første etasje er det en dør som fører ut til parken. Øverst på gavlen på tempelfasaden finner vi en treutskjæring i en mørk grønnfarge. Gesimsen til tempelfasaden er fri for utskjæringer, men på eldre bilder finnes det løvsagerverk med et klart sveitserstilpreg. Mellom tempelfasaden og tårnene på mellomfasaden som er trukket noe tilbake, finner vi igjen takutstikk over krysspostvinduer. Taket her er til dels valmet, og går over i saltaket over tempelfasaden og resten av midt aksene.

Øst fasade

Øst fasaden er i stor grad preget av tilbygg (fra den tiden bygget ble til skole) her er det bygget et utvendig tak ut fra den opprinnelige fasaden og et uværsskur. Fasaden her er også svært symmetrisk med to fløyer på hver side av hovedinngangen. Inngangen er rimelig diskret, om dette var opprinnelig slik, eller om byggingssarbeid i ettertid fjernet evt. utsmykking er uvisst. Inngangsdøren

Nord

Vest

Øst

Sør

ser ut til å være original, og den leder inn i et vindfang. Døren er typisk for perioden med glass i dørspeil, og overlysvinduer over selve døren. Døren er malt svart.

Tak

Taket er som nevnt valmet over fløyen i øst av huset, samt til dels valmet i øst og vest retninger. Over midtaksen av bygget og ut mot vest finner vi saltak. Taket består av lappeskifer.

Konstruksjon

Bygget ser ut til å være rimelig typisk konstruert for samtiden. Antageligvis består veggene av reisverk eller maskinlaft, som begge var vanlig fra 1850 -1940. Reisverket består som regel av en bærende rammekonstruksjon av stolper og sviller. I byene og i kystdistrikter med mildt klima har det vært vanlig å bruke relativt tynne laftevegger, såkalte plankelaft. Lafteplankene er vanligvis 2 1/2", 3" eller 4" tykke. Laftingen ble utført som medhogglaft, det vil si at stokkene ble meddratt, helt til slutten av 1800-tallet. Produksjon av både lafteplanker og ferdighus har vært vanlig. Lafteveggen ble avstivet med loddrette spikerslag for montering av liggende kledning. Spikerslagene, ofte i 2" x 3" plank, tjente som strekkfisker, og hindret laftestokkene i å gli ut. Taket er et sperretak med knevegg og knebukk, og er synlig i annen etasje ved trappeoppgang.

Interiør

Det er i stor grad vanskelig å si hvordan interiøret opprinnelig kan ha sett ut, mye av det innvendige gulvet er dekket med linoleum, og store deler av både vegger og tak er dekket med panel som ikke er fra byggets opprinnelse. Av det som eksisterer fra det originale interiøret er listverk, brystningspanel, portaler, dør-

er, rekkverk, samt vindeltrapp med tilhørende rekkverk i hallen. Dette rekkverket er intrikat utskjært med flere detaljer av flora samt chevroner, og har preg av dragestil?. Montesorryskolen, som nå anvender bygget, bruker første etasje som klasserom og leke rom, men gitt byggets rimelig store størrelse er flere rom ubrukte. Det er gjort en del endringer på det som tidligere var vaskerom. Her er det nå bygget inn ekstra toaletter og dusj. I andre etasje er det satt inn et kjøkken, trolig på 50-tallet. Her finner vi rom som blir brukt til spiserom for elevene, samt kontor for administrasjon og lærerværelse. Store deler av loftet står ubrukt, og det er mye slitasje, og en del synlige vannskader.

Tilstandsanalyse av bygget

Etter en overfladisk (nivå 1) undersøkelse av bygget, basert på visuelle observasjoner, er det registrert en rekke byggskader ved Solhaug skole. De mest fremtredende av disse er grunnet mangel på vedlikehold.

Størsteparten av skadene skyldes fukt, både nedbørsskader og innvendig fukt. Fukt er en viktig faktor i de fleste mekanismer som virker nedbrytende på bygningsmaterialer. Fukt kan også medføre en reversibel, eller irreversibel endring av materialenes egenskaper. Fuktskader kan forårsake alt fra sammenbrudd av en konstruksjon og redusert ytelse til helseskader som allergi og redusert immunforsvar.

Det er registrert fuktskader på følgende bygningsdeler:

- Kledning (spesielt lavt på fasaden), men også flere steder hvor takrenner ikke har blitt
- godt nok vedlikeholdt.
- Omfattende skader i tak grunnet lekkasjer.
- Generelle fuktskader innvendig i bygget grunnet dårlig forhold (mangelfull ventilasjon og oppvarming)

- Fuktskader i vinduskarmer
- Råte i vindskier
- Råte i kledningsbord
- Avflaking/avskalling grunnet fukt
- Svertesopp innvendig i vinduskarmer og i takledning der lekkasjer fra taket er kommet gjennom samt deler av vegger hvor fukt har kommet inn gjennom vinduer.

Bygning er antatt å ha bærende element av reisverks vegger. Foretatt analyse har bare vært basert på overfladiske observasjoner, men med hensyn til mengde fukt i bygget er det godt mulig at det finnes skader på tømmer i reisverket. Fukt transporteres gjennom materialer og konstruksjoner som vanddamp (pga. diffusjon og/eller luftkonveksjon), eller vann (pga. kapillærsuging, vanntrykk, gravitasjon eller vindtrykk), og det er derfor ikke usannsynlig at bærende elementer er påvirket. Generelt er det meste av den utvendige kledningen (både stående og liggende) skadet i varierende grad og trenger vedlikehold. Innvendig er skadene mindre omfattende, men spesielt på annen etasje, der fukt har kommet inn gjennom lekkasjer i taket, er det en del skader. Platedekking i taket bør erstattes ettersom bestandigheten her er redusert, i tillegg til utbredt misfarging fra sopp. Den mest kritiske skaden i bygget, er imidlertid i taket og det er blitt anbefalt at det byttes ut.

Andre skader på bygget er grunnet generell mangel på vedlikehold, samt provisoriske løsninger på ventilasjonsanlegget, slitt linoleum på gulv, avskalling av maling, og generell tæring på vegger, dører, detaljer, rekkverk og gulv.

Nødvendige tiltak for bevaring av Solhaug skole

Om bygget skal bevares, med utgangspunkt i grunnprinsipper for bygningsvern, må følgende tiltak til for å vedlikeholde/restaurere bygget.

- Overflate behandling eksteriør
- Utskiftning/fjerning av innvendige skadede elementer
- Utskifting av tak etter anbefalelse
- Behandling av overflater hvor det er funnet svertesopp
- Behandling av kalkpuss på grunnmur
- Utskiftning/rehabilitering av en del vinduer
- Behandling av ytterdører og rammer
- Samtlige overflater males på nytt i originale farger (evt. original overflatebehandling)
- Slitasje/vannskader på gulv må utberedes
- Renngjøring av takrenner

Utvendig Panel

Både det stående og liggende panelet har fuktskader. Resultatet er avflaking og skading/misfarging på maling. I utgangspunktet er det bare malingen som er kritisk skadet, og om noe gjøres med fasadens tilstand innen rimelig tid vil man unngå videre skade på trevirke. All maling bør fjernes i spesielt utsatte områder for å bygge opp malingsstrukturen på nytt.

Grunnmur

Muren er både misfarget av værpåkjønning og algeoppvekst. Samtidig er pussfasaden påvirket av kalk "utvasking", som gir redusert fasthet og strukturendringer. Pussen er noen steder oppsmuldret og flasser av. All skadet puss fjernes f.eks. ved kalkblåsing, manuellskraping, eller lavtrykksvasking. Underlaget rengjøres, og full ompussing gjennomføres (med kalkpuss som opprinnelig). For ompussingen gjelder samme framgangsmåte som for nye pussarbeider. Når skadene er begrenset til det ytre pussjiktet, kan en tynnpussbehandling på 3 – 6 mm være aktuell.

Vinduer og Dører

Vinduer og dører samt karmen/rammer er til dels skadet av fukt og slitasje. Følgende

- utbredelser bør iverksettes:
- Listen på bunnen av flere vinduer er skadet av fukt, og bør skarpes, tørkes og males, i verste tilfelle byttes ut.
- Skraping og maling av alle rammer og karmen trengs.
- Originale vinduer bør påføres tettelisten.
- Beslag på noen vinduer rustet og skaper misfarging. Disse må behandles.
- I ett av vinduene i annen etasje i takarkene lengst øst er rammen fullstendig nedgradert og trenger utbygging Her slipper mye fukt inn og dette bør utbedres fortest mulig.

Sopp

Det ser ikke ut til at det er for mye råtesopp på utvendig trevirke.

Svertesopp finnes

både utvendig og innvendig i varierende grad, og bør behandles på følgende måte:

Utbedring av fargeskadesoppangrep

Rengjøring. Materialer med overfladisk soppvekst (svertesopp) kan ofte rengjøres med godt resultat. Utvendig kledning kan med fordel spyles med vann tilsatt såpe, dersom kledningen har mulighet til å tørke skikkelig ut etter behandlingen. Ved kraftigere angrep av svertesopp (spesielt på beisede overflater), og der soppen har gått inn under overflatebehandlingen, må man skrape bort overflatebehandlingen og eventuelt slipe ned til friskt trevirke. Bleking av misfarget tre. Der hvor misfarging skyldes vekst av mørke sopphyfer inne i materialene, kan man forsøke å bleke misfarging ved å påføre 35 % hydrogenperoksid, deretter ammoniakopløsning. Begge deler er etsende, og man må bruke hansker og beskyttelsesbriller. Skummet som dannes, fjernes med

sparkel, og trevirket pusses når det er helt tørt. Fullstendig avbleking er vanskelig å oppnå.

Om bygget ikke vedlikeholdes innen rimelig tid er det sannsynlig at råtesopp vil opptre. Det viktigste tiltaket for å beskytte mot soppangrep er å sørge for at materialer som kan angripes, ikke utsettes for vedvarende høy fuktighet. Derfor er tørre og riktig utformede og utførte konstruksjoner den viktigste beskyttelsen mot soppangrep. Konstruksjoner med langvarig høy fuktighet er generelt sett mye mer utsatt enn konstruksjoner som varierer mellom svært våte og svært tørre forhold.

Paneler innvendig

Her er det store skader etter lekkasje fra taket (gjelder panel i tak på annen etasje). Disse bør fjernes og evt. byttes ut for å unngå muggsoppvekst. Det er viktig å presisere at disse panelene ikke hører til det originale interiøret.

Innvendig overflatebehandling på vegger Det finnes en del avskalling av maling innvendig som bør skrapes og males. Om ikke behandlet vil dette ikke ha noen konsekvenser annet enn estetiske.

Gulv

Gulvet er noe slitt, både første og annen etasje er det lagt linoleum på i felre rom. I annen etasje er gulvet misfarget etter lekkasjer fra taket. Et par steder er linoleumet løst. Slitt linoleum kan fjernes og originale gulvflater behandles (pussing og maling evt anner overflatebehandling).

Takrenner

Takrennene er fulle av løv etc. og har ikke blitt godt vedlikeholdt. Resultatet er at vann fra taket renner ned fasaden og skaper fuk-

tskader til maling og trevirke, samt slitasje. Takrenner bør renses, og løv osv. bør fjernes. Dette er et vedlikeholdsproblem grunnet mangel på rengjøringsrutiner.

Det mest prekære er mengden fukt i bygget. De fleste skadene er direkte knyttet fuktighet. Dette er i hovedsak grunnet lekkasjer i taket og dette bør utbedres med permanent reparasjon (utskifting av taket) slik at ikke større skade oppstår. Ved utskifting av tak skal bare nødvendige elementer erstattes, og skifer skal bevares og gjeninnsettes. Ellers trenger Solhaug skole en "lett rehabilitering" av nevnte overflater, dette vil være tilstrekkelig for bevaring av byggets egenskaper og elementer. Om fuktforekomster stoppes ved reparasjon av tak, temperatur hensyn, og god ventilasjon, samt vedlikeholdsrutiner som opprettholdes, vil bygget være i god stand.

Plassering i arkitekturhistorisk kontekst Spesielt fra eldre bilder ser vi at bygget er klart preget av den rådende sveitserstilen, men det er også klart fra dens symmetri og bruk av buede vinduer at den har en eldre påvirkning. Bygget kan sies å være et pluralistisk bygg, både preget av sveitser stil og nyromansk historisme.

Verneverdier

Autentisitetsverdi

Autentisitet i interiøret

- Rominndeling (bortsett fra oppsetting av provisorisk vegg i andre etasje mellom
- tidligere soveværelse og alter)
- Til dels originale tregulv i annen etasje
- Gelender og rekkverk i tre
- Få originale vinduer, men muligens noen originale i takarker
- Integrerte skap på loft
- De fleste dører
- En del listverk og brystningspanel

- Søyledekor i portaler ut mot tårnbyggene i første etasje
- Vasker i første og andre etasje(se bilder)
- Dør innramminger i hallen
- odring på dører
- Autentisitet i eksteriøret
- Ytterdør
- Stående og liggende pløyd panel
- Dør- og vindusoverstykker
- Utskjærte profiler på takbjelker
- Smijernsrekkverk på tårnbyggene
- Skifertak (lappeskifer)
- Smijernsspyd på tak
- Treutskjæring på vestfasade
- Utskårne knekter under gesims

Byggets visuelle autentisitet er i stor grad beholdt ved at opprinnelige bygningsdeler er bevart, eller erstattet med kopier av disse.

Representativitet/sjeldenhet

Bygget har begge disse verdiene. Det har typiske/representative trekk fra historisme og sveitserstil med nyromansk innflytelse.

Tidstypiske trekk:

- Toetasjes hall med galleri samt utskjæring på disse
- Innvendige lister, dører, overlys og dørinnramminger
- Krysspostvinduer
- Utvendige dører og vindusoverstykker
- Løvsagerverk
- Mønekors
- Mønspir

Sjeldne trekk:

- Byggets tyngde både i øst- og vestfasaden(uvanlig for tidens trehus)
- Byggets størrelse

- Vekt på symmetri.

Bygget har enkelte deler, deriblant tårnbygg og utsiktspalkonger, som kan minne om andre lokale herskapsboliger som for eksempel Villa Lysøen og Trollhaugen. Likevel er denne typen bygg sjeldne både i et lokalt og nasjonalt perspektiv.

Miljøverdi

Hovedbygget er et sentralt element i et bygnings- og parkmiljø. Det er viktig både som del av den opprinnelige herskapseiendommen, og det senere institusjonsområdet. Parken er mye brukt av lokalebefolkningen, og bygget er viktig for helhetsopplevelsen av området.

Identitetsverdi

Identitetsverdi er bygningens evne til å styrke fornemmelsen av kontinuitet og tilhørighet til et sted eller et sosialt miljø.

Leaparken er et viktig lokalt landemerke for Årstad. Bygget og parken er fysiske spor etter den myteomsuste Erik Grant Lea og hans kone. Mange bergensere er kjent med fortellingene om ekteparet, og de er en viktig del av byens historie og befolkningens identitet. Dette understrekes ved at byggets omkringliggende park fortsatt går under navnet Leaparken, i tillegg til Solhaugpark, som det ble omdøpt til da kommunen overtok eiendommen. Bygget og parken har dermed en sterk identitetsverdi for beboerne i Årstad, og for resten av byens befolkning.

Historisk kildeverdi

Solhaug består av bygninger fra ulike bruksfaser, og bruksområder, både som herskapsbolig med tilhørende funksjonsbygninger (eks stall og gartnerbolig), og er senere nyttet til ulike skolefunksjoner. Bygningsmiljøet kan være kilder til innsikt

i tidligere løsninger, både tekniske, estetiske og formgivende. I tillegg kan både bygningene og parken gi kunnskaper om tidligere livsførsel, da spesielt fra tiden bygget var privatbolig for to av byens historiske personligheter.

Oppsummering av bygningens verneverdier

På basis av den overstående verdianalysen kan det konkluderes med at Solhaug skole har høy antikvarisk verdi, både i et arkitektonisk- og kulturhistorisk perspektiv.

Området inneholder bygninger fra Solhaugs ulike bruksfaser. Hovedbygget er viktig både som enkeltobjekt og som del av et helhetlig bygningsmiljø og parkområde. Tidligere eiere har satt sine spor både på bygningene og i parken. De er en del av byens historie og identitet. Dette tydeliggjøres blant annet ved at parken fortsatt går under navnet Leaparken, etter Erik Grant Lea, i tillegg til Solhaug park som kommunen omdøpte den til da de overtok eierskapet. Området innehar dermed både sterke identitets- og miljøverdier.

Samtidig er det beholdt en stor del autentiske detaljer både i interiør og eksteriør. Disse detaljene er viktig for helhetsinntrykket og opplevelsen av bygningen. Den har trekk som er både representative og sjeldnere for tidsepoken de er oppført i. Det vil være av stor betydning å ivareta kulturminneverdiene dette bygningsmiljøet representerer ved ny bruk av området.

Kilder

Sintef

612.010 Stilarter i arkitekturen fram til etterkrigstiden - hovedtrekk og eksempler

720.082 Råte- og fargeskadesopp. Skadetyper og utbedring

527.245 Rom med høy fuktbelastning

43.110 Eldre trepanel. Profiler, utbedring, utskifting

Tveit, Norvald: "Fra gull til grønne skoger"

Thowsen, Stein og Garmannslund, Harald: "Årstad- historisk vandring i en bydel"

Hartvedt, Gunnar Hagen og Skreien, Norvall: "Bergen byleksikon"

http://no.wikipedia.org/wiki/Erik_Grant_Lea

http://snl.no/.nbl_biografi/Erik_Grant_Lea/utdyping

<http://www.bergenarkiv.no/aarstad/archives/solhaug-skole/449>

http://no.wikipedia.org/wiki/Gerdt_Henrik_Meyer_Bruun

<http://digitalarkivet.no/cgi-win/WebCens.exe?slag=visbase&sidnr=9&filnamn=f01280&gardpostnr=152#nedre>

http://nrk.no/sf/leksikon/index.php/Erik_Grant_Lea

<http://www.bymuseet.no/?sokeord=meyer+bruun&do=sok&vis=196&delsamling=196&visning=detaljert&objID=GBB6423>

<http://www.bymuseet.no/?do=sok&vis=198&delsamling=198&offset=&sokeord=+Solhaug+skole&samling=BSK&visning=detaljert&objID=BSKbi1213>

<http://www.bergenbyarkiv.no/aarstad/archives/solhaug-skole/449>

Bergens tidende lørdag 11.juni 2011 s.46-47

Historiske bilder

Gerdt Meyer Bruun med barna

Fasade mot vest

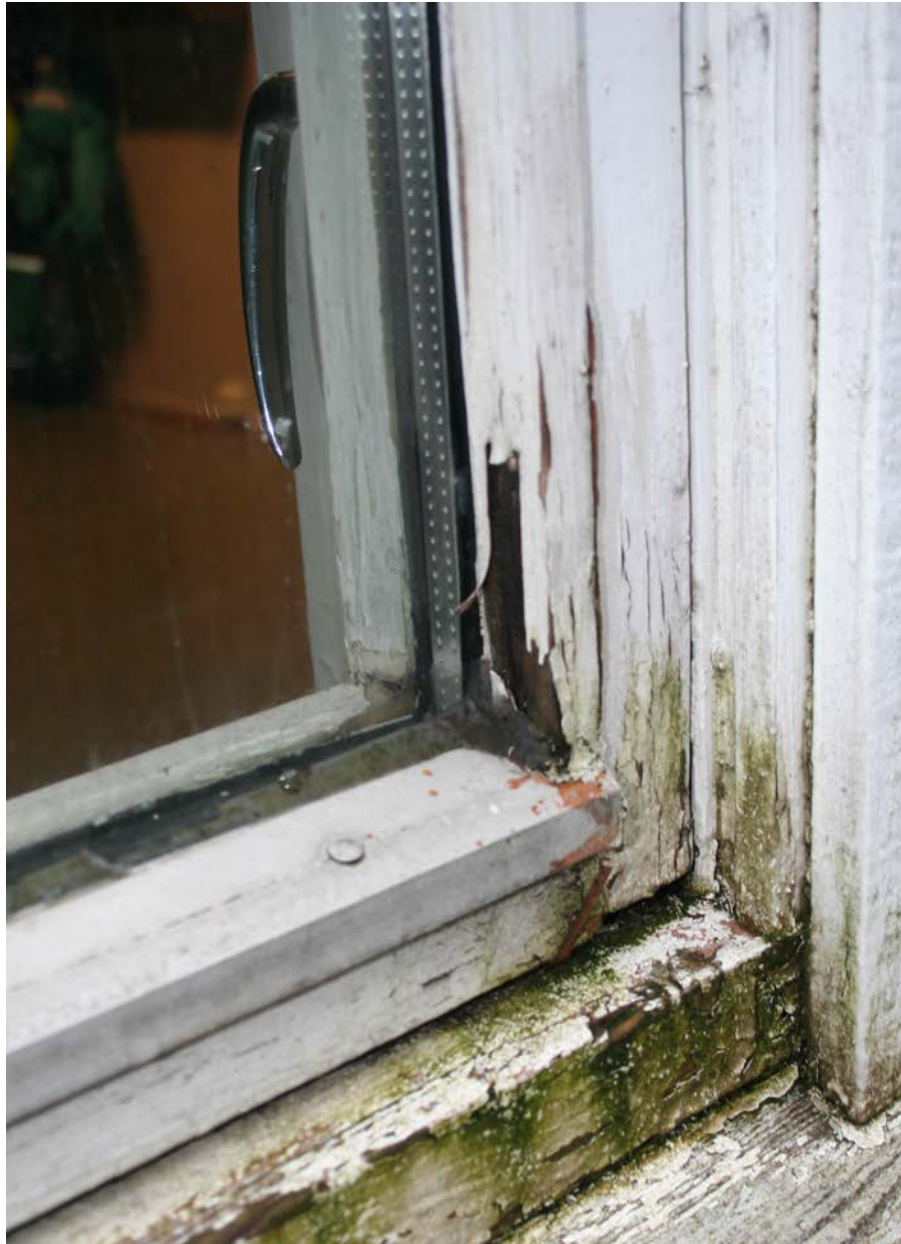
Fasade mot vest og tak

Vindpil med intialene til E.G. Lea

Slitasje på karmen og lister

hovedinngang

Fra hall og ut i entre

Dør til Billardværelse

Portal ut til tårnoppbygg

Detaljer fra portal til tårn

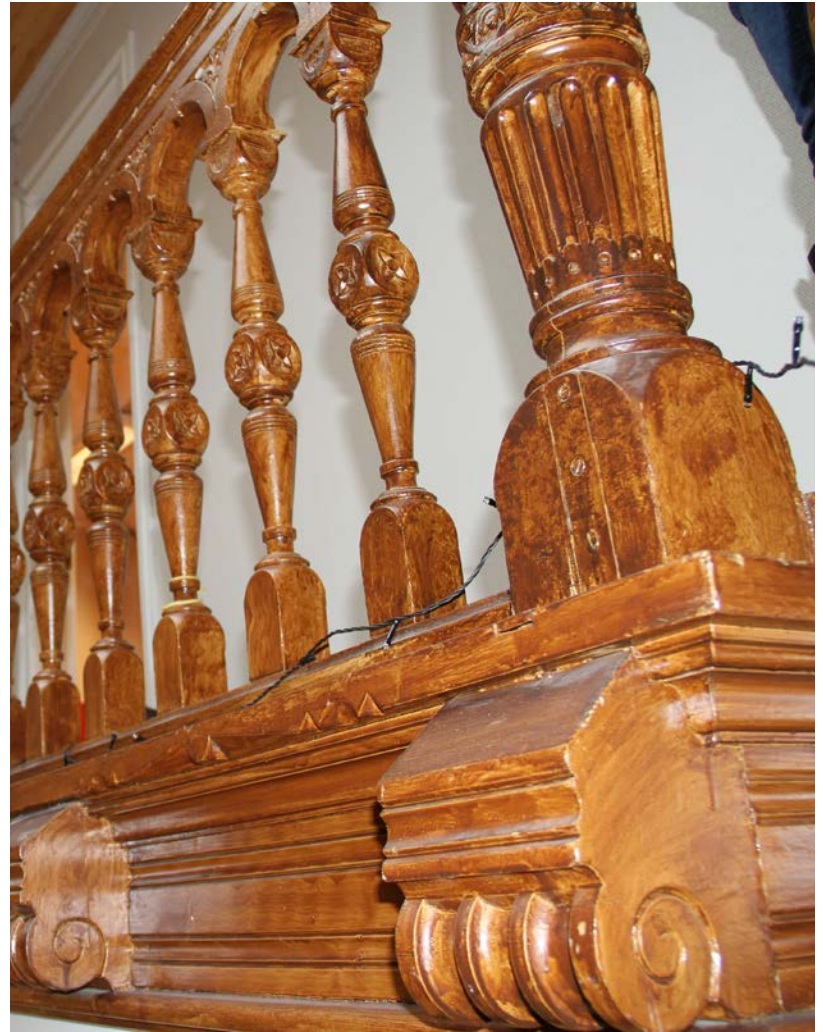
Dører i 2.etg

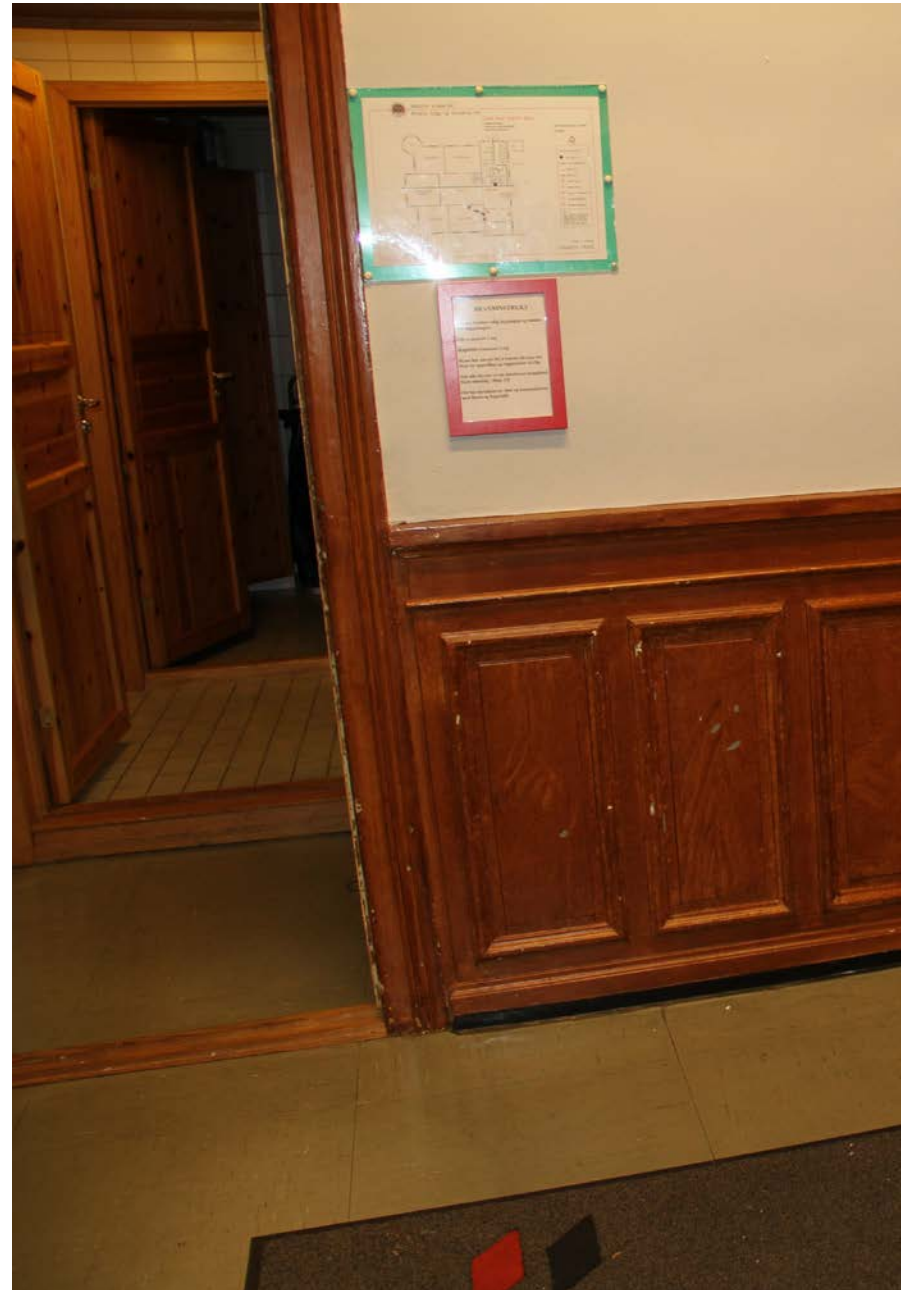
Dører til tårn

Vindeltrapp

Brystningspanel i entre, 1.etg

Vask, 1.etg, 2.etg

Vinduer

Alter 2.etg

Kjøkkenen 1.etg

Takark 2.etg

2.etg

Takark 2.etg

Takark 2.etg

Takark 2.etg,detalj

Takvindu over trapp, 2.etg

Andre bygg i anlegget

Sti ned fra hovedhuset

Brygger hus

Fra øst

Fra sør

Andre bygg i anlegget

Grendahus, stall og mannskapsstasjon i bakkant

Stall fra Leas tid

Grendahus

Grendahus drevet av Finnbergåsvelforening, tidligere vaktmesterbolig med påbygg fra nyere tid.

Bergen kommunes mannskapsstasjon 1992

Leaparken

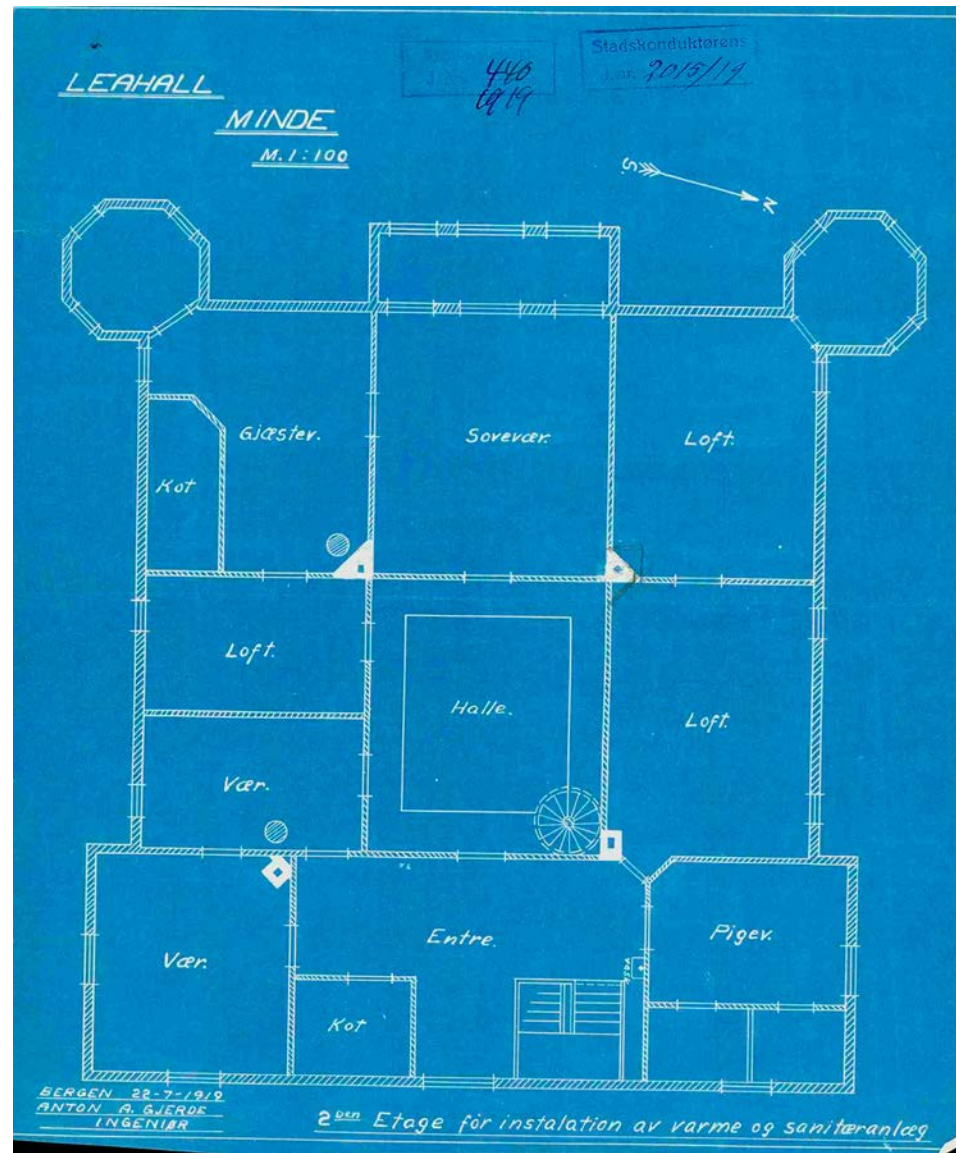
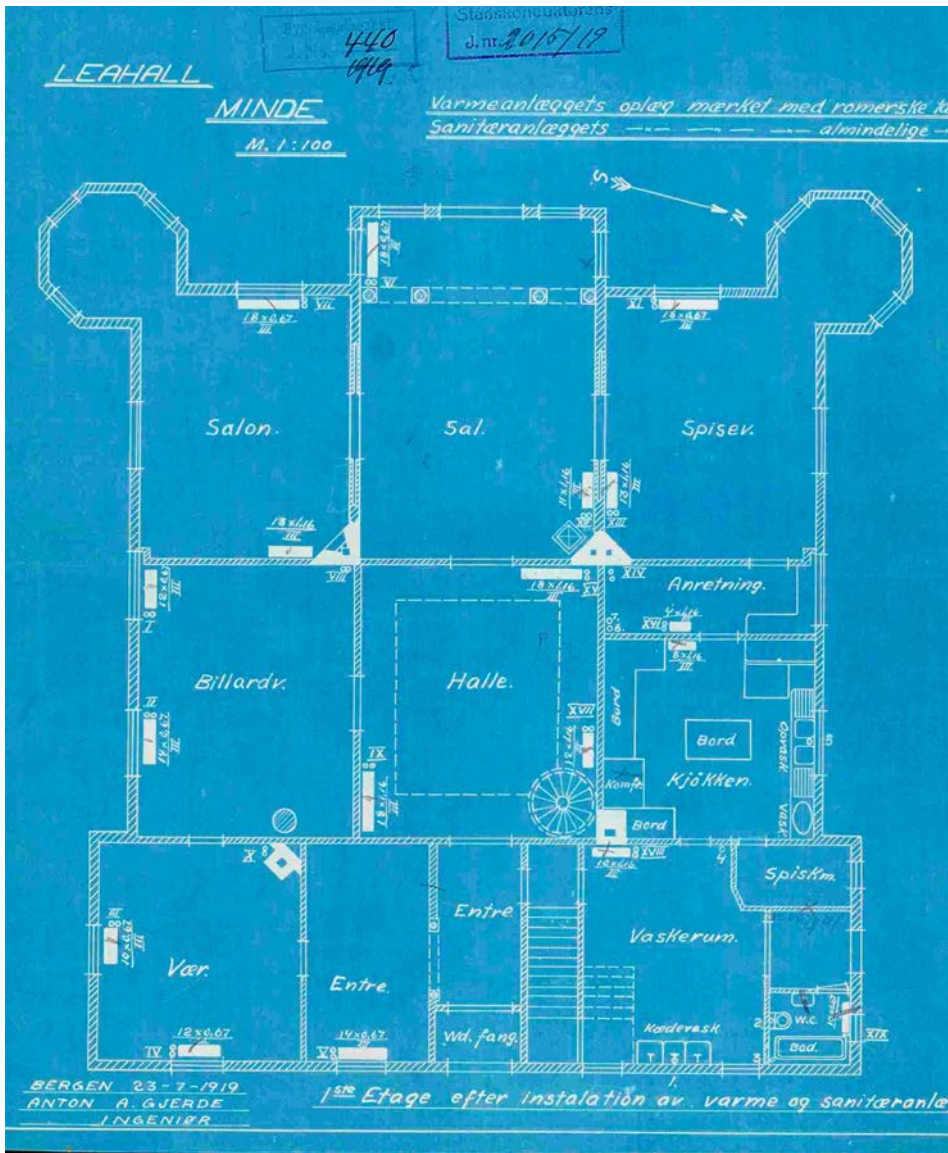
Kart, fra kommunens reguleringsplan, over Finnbergåsen vedtak i kraft 08.04.1921

■ Forhåndenværende bebyggelse ■ Den projekteerte nybebyggelse

Plan tegninger for Lea hall

Ombygging til skolegang for både jenter og gutter
1945

Personliste	Herad	Krets	Gard	Merknad	Uthus	Tal pers.	Tal pers. tilstades	Pers. heimehøyrande	Kom. potet	Kreatur	Fjærkre	Bikubar	Kjøkkenhage	Frukthage
152	36	Aarstad	4	Solhaug (af Bruuns Svanevik) villa)	(rebslager n Bruuns villa)	9	9	9	n	n	n	n	n	n
Hushald nr.	Førenamn	Etternamn	Kjønn	Buset	Fam. stilling	Sivilstand	Yrke	Fødd år	Fødestad	Nasjonalitet	Trussamf.			
1693	1	Gerdt	Meyer Bruun	m	b	Hf	g	Rebslager (eier)	1873	Bergen	n	s		
1694		Emma	Bruun f.Døcher	k	b	Hm	g		1874	Bergen	n	s		
1695		Kristen	Bruun	m	b	S	ug		1894	Bergen	n	s		
1696		Marie	Bruun	k	b	D	ug		1896	Bergen	n	s		
1697		Emma	Bruun	k	b	D	ug		18101900 t		n	s		
1698		Sigurd	Daae	m	b	FL (onkel)	ug	Maskin - Ingeniør	1872	Gildeskaal	n	s		
1699		Dorthea	Nilsen	k	b	Tj	ug	Tjenestepige (Barnepige)	1862	Ytre Holmedal NB	n	s		
1700		Inger	Hansen	k	b	Tj	ug	Tjenestepige (Kok)	1868	Ytre Holmedal NB	n	s		
1701		Anne	Johannesen	k	b	Tj	ug	Tjenestepige (Stuepige)	1877	Bergen	n	s		